

Tarih	20 Ağustos 2019
Konu	Şikayet Soruşturması Görev Tanımı: Çeşme Rüzgar Enerjisi Projesi, Türkiye (GS2542) hakkındaki uygunsuzluk iddiaları

1.0 Giriş ve Amaç

29 Nisan 2019 tarihinde Gold Standard, [GS2542](#) Çeşme Rüzgar Enerjisi Projesi, Türkiye (buradan itibaren ‘Proje’ olarak anılacaktır) hakkındaki uygunsuzluk iddialarına¹ (aşağıdaki tablo) yönelik bir soruşturma başlatmıştır. Bu belge, yayınlanan Gold Standard Şikayet Süreci² kapsamında Adım 3’ün çıktısını yani soruşturma görev tanımını oluşturmaktadır. Söz konusu görev tanımı, Gold Standard’ın şikayetlerin soruşturulmasında kullanacağı çerçeveyi oluşturmaktadır ve bu Proje’ye ilişkin Gold Standard şikayet sayfasında yayınlanmaktadır.

2.0 İddiaların Özeti

Gelen spesifik iddiaların özeti aşağıda Tablo 1’de yer almaktadır. Gold Standard’ın söz konusu iddiaların geçerliliği veya doğruluğu hakkında henüz bir kanaate varmamış olduğu tekrar ifade edilmektedir; soruşturma süreci devam etmektedir.

Tablo 1 – İddiaların özeti

İddialar	Özet
1 - Gold Standard’ın koruma ve zarar vermeme ilkelerine ilişkin ihlaller	Proje yerleşim yerlerine ve tarım alanlarına yakın bir mevkide bulunmaktadır. Projenin (örneğin) korunan ve/veya resmi olarak korunması teklif edilen koruma alanı ve endemik bitki türleri dahil olmak üzere önemli doğal habitatlara yönelik olumsuz çevresel etkilere neden olduğu iddia edilmektedir.

¹ İddialara ilişkin ayrıntılı bilgi almak için GS websitesine ziyaret ediniz:

<https://www.goldstandard.org/our-work/grievances/non-conformity-allegations-against-cesme-wind-power-project-turkey-gs2542>

² <https://www.goldstandard.org/our-work/innovations-consultations>

	Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve ulusal yönetmeliklerce belirlenen asgari gürültü kriterlerine uymamak dahil olmak üzere projenin yerel halka yönelik ortaya çıkabilecek muhtemel sağlık risklerinden kaçınmak amacıyla azaltım tedbirlerini uygulamadığı da iddia edilmektedir.
2 – Sürdürülebilir kalkınma açısından fayda sağlanmaması	Projenin sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamadığı iddia edilmektedir.
3 – İlgili paydaşların katılımının sağlanmaması/paydaşlarla istişare süreci yürütülmemesi	<p>Yürütülmesi gereken paydaş istişarelerine ilişkin (arazi sahipleri ve yerel halk gibi) ilgili paydaşların davet edilmediği ve paydaşlarla istişare toplantısı için halka duyuru yapılmadığı iddia edilmektedir. Ayrıca, gerçekte bir paydaş toplantısının düzenlenmediği veya yapılmadığı iddialar arasındadır. Aynı zamanda proje geliştiricisinin paydaşların imzalarını taklit ettiği ve toplantıya katılmaları karşılığında vaatlerde bulunduğu iddia edilmiştir.</p> <p>Yukarıda ifade edilenlere ilaveten, projeye yöneltilen suçlamalar arasında, paydaşları davalarla ve davalar üzerinden tehdit etmek ve yargı süreci halen devam eden diğer davalarla ilgili GSF'ye bilgi vermemek de bulunmaktadır.</p>
4 – İlgili yerel mevzuata uyulmaması	Projenin yerel ve ulusal mahkeme kararlarını ihlal ettiği ve yolsuzluğa karıştığı iddia edilmektedir. Acele kamulaştırma kararı ve proje planı iptal edilmiş olmasına rağmen, proje uygulanmaktadır.
5 – İzleme Raporlarında sahte veya yanıltıcı bilginin yer alması	Projenin proje mülkiyeti ve proje belgeleriyle ilgili bilgileri paydaşlarla şeffaf bir şekilde paylaşmadığı iddia edilmektedir. Proje kapsamında proje kaydı için sahte ve/veya yanıltıcı bilgi verilmiştir.

3.0 Şikayet süreci ve soruşturmaya ilişkin genel değerlendirme

Gold Standard soruşturması, bağımsız Teknik Danışma Komitesi ve gerektiğinde üçüncü taraf uzmanların desteğiyle Gold Standard Sekreteryası tarafından yürütülecektir. Soruşturma aşağıdaki adımları içerir (yayınlanan şikayet süreci adımları temelinde):

Adım 1 (TAMAMLANDI): Şikayetin alınması ve değerlendirilmesi: Gündeme gelen konuların geçerli Gold Standard ilkeleri ve gereklilikleri açısından potansiyel bir uygunsuzluk oluşturup oluşturmadığına yönelik bir ön değerlendirme yapılması. Bu

değerlendirmenin belgelendirme tarihinde geçerli olan Standart Hüküm ve Koşulları ile Standart gerekliliklerine göre yapılması gerekmektedir.

ÇIKTI: Söz konusu iddiaların doğru olduğunun kanıtlanması halinde, bunların Standart açısından uygunsuzluk oluşturup oluşturmadığının veya Hüküm ve Koşullar gibi standartla ilişkili belgelerde bir ihlale yol açıp açmadığına yönelik ön inceleme ve değerlendirme raporu ([buradan](#) ulaşılabilir).

Adım 2-4:

- Adım 2 (şikayet soruşturma ekibinin belirlenmesi) – TAMAMLANDI
- Adım 3 (soruşturma için taslak görev tanımı) – bu belge ile TAMAMLANDI
- Adım 4 (kayıtlı hesabın işaretlenmesi) - TAMAMLANDI

Adım 5 (İlave geribildirim talep edilmesi) ve Adım 6 (masa başı incelemesi): Bu adımlar birbirine paralel yürütülecektir, böylece bir yandan soruşturma ekibinin onaylı belgelerde ele alınan hususları gözden geçirmesine ve sonuçlandırmasına imkan tanınırken diğer yandan açık kalan hususlara ilişkin ilave kanıt toplanılmasına odaklanılacaktır. Dolayısıyla bu adımda aşağıdakiler yer alacaktır:

- Standart açısından bir uygunsuzluk veya Hüküm ve Koşullar gibi standartla ilişkili belgelerde bir ihlal olmasına yönelik potansiyel bir risk nedeniyle daha fazla soruşturulması gereken konuların kısa listesinin hazırlanması
- İç değerlendirmeler, onaylama raporu, izleme raporu ve denetçi tarafından tamamlanan doğrulama raporları dahil olmak üzere onaylı GS2542 proje belgelerinin gözden geçirilmesi
- Şikayet sahibi, denetçi ve proje sahibi/geliştiricisiyle görüşmeler yapılması ve görüşmeler sırasında ya da sonrasında elde edilen ilave bilgilerin incelenmesi
- Sahadan bilgi toplanması da dahil olmak üzere saha çalışması yapılması, hukuki bulguların değerlendirilmesi, yapılan incelemeleri desteklemek üzere etkilenen paydaşlar ve diğer kişilerle görüşülmesi
- Elde edilen bilgilerin bir tavsiyede bulunmak açısından yukarıda yapılan analizler dahilinde ne derece yeterli olduğunun değerlendirilmesi. İhtiyaç halinde önceki adımlar tekrarlanabilir.

ÇIKTI: Masa başında toplanan verilerin ve saha çalışmasından elde edilen bilgilerin analiz edildiği ve tavsiyelerin sunulduğu Taslak Ön İnceleme Raporu.

Ön İnceleme Raporu'ndan sonra, 7-10 arasındaki adımlar takip edilecektir, bu süreç Teknik Danışma Komitesi, Harici Uzman, Proje Sahibi/Geliştiricisi ve Gold Standard Foundation Yönetim Kurulu dahilinde bir icra komitesi tarafından değerlendirilmek üzere bulguların, bilgilerin, tavsiyelerin ve bu tavsiyelerin gerekçelerinin yer aldığı bir rapor hazırlanmasını içermektedir.

4.0 Kapsam, Soruşturma Görev Tanımı ve çalışma planı:

Soruşturma kapsamında projeye ilgili ve uygulanabilir standart gerekliliklerine yönelik gündeme getirilen ve değerlendirilen şikayetlere odaklanılacaktır. Uygulanabilir gereklilikler aşağıdakilerdir:

- Standart versiyonu: Gold Standard 2.2
- Metodoloji/versiyon: ACM0002 Yenilenebilir kaynaklardan şebekeye bağlı elektrik üretimi, Versiyon 15
- Görev tanımı versiyon: İmzalı Hüküm ve Koşullar (Ek M) ve Ön yazı (Ek S)
- Gold Standard İlkeleri ([buradan](#) ulaşılabilir)

**Dikkat: Gold Standard Versiyon 2.2'nin yerini Gold Standard for the Global Goals – Küresel Hedefler için Gold Standard (GS4GG) almıştır. Tüm projelerde bir sonraki doğrulamada GS4GG'ye geçilmesi gerekmektedir. Bu proje henüz GS4GG'ye geçmediği için söz konusu şikayet kapsamında geçerli belge Versiyon 2.2'dir.*

Soruşturma ekibi öncelikle Gold Standard Gereklilikleri ve Bilgi Seti (Toolkit), proje tasarım dokümanı, proje ön bilgi dokümanı (GS pasaportu), izleme raporları, onaylama ve doğrulama raporlarının yanı sıra paydaşlarla yapılan görüşmeler dahil olmak üzere proje dokümanlarına yönelik bir masa başı değerlendirmesi yapacaktır. Bu değerlendirme daha sonra soruşturmanın tamamlanması için saha çalışmasıyla desteklenecektir. Belgelendirme sırasında Gold Standard tarafından onaylanan, üzerinde uzlaşmış değişiklikler, istisnalar, sapmalar veya yaklaşımlar bu kapsamdadır.

Aşağıda Tablo 2'de her bir iddia için soruşturmanın kapsamı özetlenmektedir. Önerilen soruşturma planı ön uygunsuzluk değerlendirmesini temel almaktadır; soruşturmada ilerleme kaydedildikçe ve yeni bilgiler ortaya çıktıkça değişiklikler yapılabilir.

Tablo 2: Soruşturmanın kapsamı

İddialar	İlgili standart gereklilikleri	Soruşturma kapsamı
<p>1 - Gold Standard'ın koruma ve zarar vermeme ilkelerine ilişkin ihlaller</p> <p>Açıklama:</p> <p>Geçerli Gold Standard gereklilikleri bölüm VII. A.1 uyarınca – “Proje Temsilcilerinin ‘Zarar Vermeme’ Değerlendirmesi üzerinden proje faaliyetlerinin ciddi ölçüde olumsuz çevresel, sosyal ve/veya ekonomik</p>	<ul style="list-style-type: none">• Gold Standard İlkeleri: İlke 1: Proje, UNDP Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri (MDG) Karbon Teminatı İlkeleri ile uyumlu bir şekilde hiçbir zarar vermez.• Gold Standard Gereklilikleri: Bölüm VII. a. Proje riskleri ve sürdürülebilir kalkınma açısından	<p>Soruşturma aşağıdaki hususları belirleyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Proje Gold Standard koruma ilkeleri ve gereklilikleri uyarınca potansiyel negatif riskleri yeterli bir şekilde tespit etmiş midir? Ve//

<p>etkilere yol açma riskini değerlendirmeleri gerekir...”. Ayrıca, proje geliştiricisinin Ön Yazının bir parçası olarak, projenin Ek S – ön yazı Bölüm 6’da atıfta bulunulan koruma ilkeleriyle uyum içerisinde olduğunu garanti eden bir beyanda bulunması gerekir.</p> <p>İddialar doğruysa, proje Gold Standard’ın Koruma ve Zarar Vermeme (İlke 1) ilkelerine aykırı hareket etmektedir ve ön yazı bölüm 6: Zarar Vermeme beyanını ihlal etmektedir (Ek S – Ön yazı).</p>	<p> faydalar & b. ‘Zarar Vermeme’ Değerlendirmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> İmzalı beyan - Ek S: Ön Yazı & Ek M: Hüküm & Koşullar 	<ul style="list-style-type: none"> Proje bu risklerin nasıl izleneceğine dair yeterli azaltım önlemlerini ve göstergelerini belirlemiş midir? Ve// Proje, hazırlanan azaltım planına paralel olarak bu risklerden kaçınılması, risklerin azaltılması veya giderilmesi için azaltım önlemlerini uygulamış mıdır?
<p><u>2 - Sürdürülebilir kalkınma açısından fayda sağlanmaması</u></p> <p>Açıklama:</p> <p>Geçerli Gold Standard gereklilikleri Bölüm VII uyarınca, proje sürdürülebilir kalkınmaya yönelik sağladığı faydaları, ayrıntılı bir Gold Standard aracını – sürdürülebilir kalkınma matrisini doldurarak net bir biçimde gösterir. Projenin beklenen pozitif ve negatif etkileri, çevresel, sosyal ve tekno-ekonomik olmak üzere üç yönden değerlendirmesi gerekir.</p> <p>Proje, negatif etkileri değerlendirir ve bir azaltım önlemi almak suretiyle etkisiz hale getirip sürdürülebilir kalkınma faydaları açısından net pozitif katkının gösterilebilmesi için izleme yapar. Gold Standard Foundation, kuruluşun sürdürülebilirlik hakkındaki gerekliliklerini yerine getiremeyen projeyi reddeder ve reddetme hakkını saklı tutar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gold Standard İlkeleri: İlke 1: Proje, UNDP Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri (MDG) Karbon Teminatı İlkeleri ile uyumlu bir şekilde hiçbir zarar vermez, İlke 2: Proje, sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirir ve İlke 7: Projenin uygunluk ve ilerleme durumu tüm kredi dönemi boyunca izlenir, raporlanır ve bağımsız doğrulamaya tabi tutulur. Gold Standard Gereklilikleri: Bölüm VII. a. Proje riskleri ve sürdürülebilir kalkınma açısından faydalar, b. ‘Zarar Vermeme’ Değerlendirmesi, c. Ayrıntılı Etki Değerlendirme – Sürdürülebilir Kalkınma Matrisi (‘SK Matrisi’) d. Sürdürülebilirlik İzleme Planı; ve İmzalı beyan - Ek S: Ön Yazı & Ek M: Hüküm & Koşullar 	<p>Soruşturma aşağıdaki hususları belirleyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> Proje, Ayrıntılı Etki Değerlendirme – Sürdürülebilir Kalkınma Matrisi uyarınca sürdürülebilir kalkınma açısından faydaları yeterli bir şekilde değerlendirmiş ve göstermiş midir? VE// Proje, yerel tarım ve turizm faaliyetlerine yönelik negatif etkilere ilişkin paydaşlardan geribildirim almış mıdır? VE// Aldıysa, proje paydaşlardan gelen söz konusu endişeyi ele almak üzere azaltım önlemlerini uygulamış, izlemiş ve doğrulamış mıdır?
<p><u>3 - İlgili paydaşların katılımının sağlanmaması/paydaşlarla istişare süreci yürütülmemesi</u></p> <p>Açıklama:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gold Standard İlkeleri: İlke 3: Proje, ilgili tüm paydaşları sürece dahil eder Gold Standard Gereklilikleri: Bölüm VIII. b. Yerel paydaşlarla 	<p>Soruşturma aşağıdaki hususları belirleyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> Proje, ön fizibilite değerlendirmesinin bir sonucu olarak tamamlayıcı paydaş istişare süreçlerine ilişkin Gold Standard

<p>Gereklilikler (Gold Standard gereklilikleri Bölüm VIII. b.) uyarınca, geçmişe dönük kayıt döngüsü kapsamında sunulan Proje, Yerel Paydaş İstişare süreci yürütmez fakat bunun yerine geçerli prosedür uyarınca bir Ön Fizibilite Değerlendirmesi için başvuru yapar. Ön fizibilite değerlendirmesinin sonucunda alınan bilgiler ışığında tamamlayıcı olarak nasıl bir paydaş istişaresi yürütüleceği belirlenir. Gold Standard kaydı için başvuran tüm projelerin resmi bir süregelen katkı/şikayet mekanizmasının bulunması gereklidir (Gold Standard Requirements Section VIII. b.).</p> <p>Proje katılımcılarının ‘zarar vermeme’ değerlendirmesinde verilen tüm bilgilerin bildikleri kadarıyla doğru olduğunu belirten bir beyanda bulunmaları gerekmektedir (bkz. Ek S). Eğer projenin paydaşlara imzaları karşılığında iyilik vaadinde bulunduğu doğruysa, proje Ek S beyanını ihlal etmektedir.</p>	<p>istişare. Ve VIII.d. Paydaş geribildirim turu</p> <ul style="list-style-type: none"> • İmzalı beyan - Ek S: Ön Yazı & Ek M: Hüküm & Koşullar 	<p>gerekliliklerine uygun hareket etmiş midir? Ve//</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onaylama ve doğrulama denetçisi verilen bilgilerin izleme gerekliliklerini karşıladığını doğrulayabilmiş midir? Ve// • Proje, resmi bir süregelen katkı/şikayet mekanizması uygulamış ve bildirilmesi durumunda paydaşların endişelerini ele almak üzere belirlenmiş bir prosedür takip etmiş midir?
<p><u>4 - İlgili yerel mevzuata uyulmaması</u></p> <p>Açıklama:</p> <p>Gold Standard gereklilikleri Bölüm VII. a.4 uyarınca, tüm Projeler ev sahibi ülkedeki çevresel ve sosyal etki değerlendirmelerine ilişkin gereklilikleri yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde yerine getirmek zorundadır. Proje Temsilcilerinin Ön Yazının bir parçası olarak projenin yerel çevresel ve sosyal düzenlemelere uygun hareket ettiğini garanti eden bir beyan sunması gerekir.</p> <p>Proje, kredi dönemi boyunca bu GS ilkelerine daima bağlı kalır. Eğer iddia doğruysa, proje bu durumda GS ilkelerine uygun hareket etmemektedir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gold Standard İlkeleri: İlke 3: Proje, ilgili tüm paydaşları sürece dahil eder • Gold Standard Gereklilikleri: Bölüm VII.a.4. Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Gereklilikleri. • İmzalı beyan - Ek S: Ön Yazı & Ek M: Hüküm & Koşullar 	<p>Soruşturma aşağıdaki hususları belirleyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proje kapsamında projenin idaresiyle ve projeye ilgili yerel, bölgesel ve ulusal düzenleme ve standartlara uyum göstermiş midir? Ve// • Proje aleyhinde herhangi bir hukuki bulgu veya buna yol açabilecek sonuçlanmamış dava süreci var mıdır? • Proje Ek S: ön yazıda bulunan imzalı beyanı ihlal etmiş midir?
<p><u>5 - İzleme Raporlarında sahte veya yanıltıcı bilginin yer alması</u></p> <p>Açıklama:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gold Standard İlkeleri: İlke 6: Projede şeffaflık esastır. 	<p>Soruşturma aşağıdaki hususları belirleyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proje kapsamında, proje bilgileri GS gereklilikleri uyarınca şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?

<p>GS ilkeleri uyarınca, onaylanan bilgilerin çoğaltılabilmesi ve takibinin yapılabilmesi için proje bilgileri uygun şekilde dokümanite edilir. Proje belgeleri Gold Standard Kayıt Sisteminde kamuoyuyla paylaşılır. Ayrıca, Gold Standard uygulanabilir Gold Standard dokümantasyonunun proje belgelendirme döngüsünün farklı aşamalarında kamuoyuyla paylaşılmasını gerekli kılar.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Gold Standard Gereklilikleri: Bölüm VIII.f Projenin kayıt altına alınması• İmzalı beyan - Ek S: Ön Yazı & Ek M: Hüküm & Koşullar	
---	---	--

Soruşturma ekibi aşağıdaki proje belgelerini inceleyecektir (listeye ilave yapılabilir)

- Proje ön bilgi dokümanı (GS pasaportu)
- Ön ÇED raporu
- Ön fizibilite değerlendirme raporu
- Proje tasarım belgesi
- Onaylama raporu
- İzleme raporu
- Doğrulama raporu
- Diğer destekleyici belgeler
- Benzer projelerdeki ortak uygulamalar (Türkiye’de)
- İlgili hukuki bulgular ve medya dahil kamuya açık bilgiler

Yukarıdaki masa başı değerlendirme temelinde soruşturma ekibi ayrıca aşağıdakileri de yapacaktır:

- Ortaya çıkmış olabilecek her türlü uyumsuzluğun/boşluğun veya çıkar çatışmasının tespit edilmesi için Proje Geliştiricisi, Onaylama ve Doğruluk kontrolü yapan DOE’ler (Belirlenmiş Operasyonel Yapılar) ve Şikayet Sahibi ile görüşmeler yapılması.
- Gerekli olduğu takdirde, üçüncü taraf uzman(lar)la yerinde değerlendirme yapılması.
- Hukuki bulgu ve hükümlerin incelenmesi.

Soruşturma yaklaşık olarak aşağıdaki takvime göre ilerleyecektir:

Faaliyet	Tarih
Ön Değerlendirme/Uygunsuzluk Değerlendirmesi (Tamamlandı – değerlendirme raporuna buradan ulaşılabilir)	Mayıs 2019 (tamamlandı)
Gold Standard soruşturma ekibinin atanması	Mayıs 2019 (tamamlandı)
Şikayet Araştırma Görev Tanımı (İşbu belge)	Mayıs /Haziran 2019
Bağımsız yerel uzman(lar)ın atanması*	Soruşturmanın bir parçası olarak belirlenecektir (sürecin başlama tarihi Haziran /Temmuz 2019)
Kanıt toplama, masa başı inceleme ve paydaş görüşmeleri	Haziran-Ağustos 2019
Saha çalışması ve bilgi toplama	Ağustos 2019'dan itibaren (gerektiği kadar uzatılabilir)
Taslak rapor	Eylül-Kasım 2019
Ön İnceleme / Eşdüzey İnceleme (Hüküm ve Koşullar, Harici uzman)	Kasım 2019
Proje geliştirici tarafından değerlendirme (bu sadece yorum yapılabilmesi için verilen bir fırsattır, raporda değişiklik yapılması Gold Standard'ın takdirindedir)	Kasım 2019
GS Kurulu tarafından değerlendirme	Kasım/Aralık 2019
Nihai rapor ve GS websitesinde yayınlama	Aralık 2019

* Yerel uzmanlık açısından ihtiyaç duyulan nitelikler aşağıda yer almaktadır ve muhtemelen birden fazla kişiyle çalışılmasını gerektirecektir:

- Hukuk uzmanlığı, yeterliliği ve tecrübesi – özellikle projenin herhangi bir yasal ihlalinin tespit edildiğine dair karar (ya da bekleyen yargı kararı süreci) olup olmadığı hususunda projeye ilişkili mevcut veya geçmişteki hukuk davalarının incelenmesi ve tavsiyelerde bulunulması için. Bu konuda en az 5 yıl tecrübeye sahip bir yetkin hukuk uzmanı aranacaktır.
- Yerel bağlam ve teamül bilgisi – projenin özellikle kapsayıcılık ve koruma hususlarındaki uygulamalarına ilişkin iddiaların incelenmesi ve yorumlanması için. Projenin bulunduğu alana ilişkin bilgi ve uzmanlığa sahip rüzgar enerjisi projeleri uzmanı aranacaktır.
- Akıcı Türkçe ve İngilizce
- Uzmanlar, Gold Standard, Proje (ve rakip projeler), Şikayet Sahibi ve Hükümetten bağımsız olmalıdır. Örnekler arasında sivil toplum veya akademik alanda çalışan profesyoneller sayılabilir.